

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

כי תשא

הירידה היא חלק ממש מזהע"ל - כדי להגיע ל"קרן עור פני משה"י

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

שבעים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק יוום שבת קודש פרשת כי תשא, י"ד-י"ח אדר ראשון ה'תשנ"ב

– תרגום מאידית –

וראיית משה בכבודו של ה' – ענין הכי בעלה, ולאחר מכן נתינת לוחות האחרונות – סוג לוחות אחר לגמרי («פסל לך»¹², מעשה ידי משה), שבאו בגלל החטא ושבירת הלוחות הראשונות, ונתינת בזמן שונה [נתינת לוחות הראשונות בסוף ארבעים יום הראשונים, ונתינת לוחות האחרונות – בסוף ארבעים יום האחרונים, ביום הכפורים]¹³, ואעפ"כ באים כאן כולם בפרשה אחת, בהמשך אחד. שמוזה מובן שנוגע לידע שכולם הם חלק מהמשך עניינים אחד.

יתירה מזו:

בפרשתנו מדובר גם אודות הפרטים במעלת הלוחות הראשונות («לוחות אבן כתובים באצבע אלקים»¹⁴, «לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה גו' והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות»¹⁵, עד שגם בלוחות האחרונות מדגישים את מעלת הלוחות הראשונות – «פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גו'»¹², בכ"ף הדמיון, כי אינם מגיעים למעלת ה"ראשונים" שהם «מעשה אלקים».

ולכאורה: פרטי מעלת הלוחות הראשונות היו צריכים להכתב בסוף פ' משפטים, שם הוא המקום העיקרי המדבר אודות לוחות הראשונות («עלה אלי ההרה גו' ואתנה לך את לוחות האבן

א. בפרשת כי תשא מצינו דבר חידוש:

בפרשה זו מדובר אודות עניינים מן הקצה אל הקצה – הלוחות הראשונות, חטא העגל ושבירת הלוחות², תיקון וכפרה על החטא ע"י תפלת משה³, ראיית משה כבודו של הקב"ה⁴, י"ג מדות הרחמים⁵, נתינת לוחות האחרונות⁶, עד להסיום אודות «קרן עור פני משה»⁷. דאע"פ שעניינים אלו הם מאורעות שאירעו בהמשך אחד, הרי נוסף לכך שיש להבין מדוע התורה (מלשון הוראה) מספרת לנו באריכות אודות העניינים הבלתי רצויים (ובפרט דלכאורה: מאי דהוה הוהי, ואפילו, בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב)¹⁰ ה"ה עניינים שונים לגמרי, מן הקצה אל הקצה, בריחוק הערך הכי גדול ביניהם:

הלוחות הראשונות הם ענין הכי נעלה שניתנו מלמעלה, «והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים»¹¹, שבירת הלוחות (בגלל מעשה העגל) היא ירידה שאין כמותה, י"ג מדות הרחמים

(1) לא, יח. לב, טו"ט.

(2) לב, א ואילך.

(3) שם, ל ואילך.

(4) לג, יז ואילך.

(5) לז, ה ואילך.

(6) שם, א ואילך.

(7) שם, כט ואילך.

(8) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. ועוד. וראה זח"ג

נג, ב.

(9) ע"ד יומא ה, ב. ועוד.

(10) ב"ב קכג, א. וראה פסחים ג, א.

(11) פרשתנו לב, טו.

(12) שם לז, א.

(13) פרש"י שם, כט.

(14) פרשתנו לא, יח.

(15) שם לב, טו"ט.

מוקדם ומאוחר בתורה" ישנו טעם לסדר זה (כל דבר בתורה - גם סדר בתורה - הוא בתכלית הדיוק) - צריך להבין מדוע הענינים הנ"ל מסופרים כאן בפ' כי תשא²¹.

נוסף לכך, מובא קרוב לסיום הפרשה עוד ענין שלכאורה אין לו שייכות כלל לכאן - הציווי על שלש רגלים²²:

ב. השאלה מתחזקת עוד יותר מצד שם הפרשה - „כי תשא“²³:

ידוע²⁴ ששם הפרשה מורה על תוכן כל הפרשה. ועפ"ז צריך ביאור בנוגע לפרשתנו: שם הפרשה („כי תשא“) קאי בפשטות רק על הציווי בתחלת הפרשה לתת מחצית השקל, ואין לו שייכות כלל לרוב הפרשה - כמדובר לעיל, שרוב הפרשה מדברת אודות ענינים אחרים לגמרי, שלכאורה אין להם כל שייכות להתחלת הפרשה!

יתירה מזו: מעשה העגל - שתופס חלק חשוב מהפרשה - ה"ה ירידה שאין כמותה, עי"ז „חזרה זוהמתן“²⁵ מחטא עין הדעת²⁶ (לאחרי ש„פסקה זוהמתן“ במ"ת²⁷), עד שזהו ראש ושרש דכל

גו"מ¹⁶). וכאן, בפרשתנו, ה"י מספיק שיהי' כתוב בקיצור (כהקדמה למעשה העגל ושבירת הלוחות), „ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחות אבן“¹⁴, ולאח"ז „וירא העם כי בושש משה גו"מ“²².

איך מתאים שבמקום המדבר אודות (החטא שהביא ל)שבירת הלוחות הראשונות יוסיפו ענינים חדשים במעלת הלוחות הראשונות - ה"ז ע"ד לועג לרש"י ח"ו?!

- אלא שמוזה מובן, שכאן באים הלוחות הראשונות (לא כטפל והקדמה למעשה העגל ושבירת הלוחות, אלא) כחלק מכל הענין והמשך אחד - של הלוחות הראשונות, שבירת הלוחות ולוחות האחרונות.

אפילו לפי פירש"י¹⁸, ש„אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן ימים רבים ה"י, שהרי ב"ז תמוז נשתברו הלוחות וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל ולמחרת התחילו בנדבת המשכן כו" - הרי (א) לכאורה אי"ז ביאור בנוגע להפרטים המסופרים כאן אודות הלוחות הראשונות, שמקומו הוא בס"פ משפטים, כנ"ל¹⁹. (ב) ועיקר: ע"פ הידוע²⁰ שגם במקום שאומרים „אין

16 משפטים כד, יב.

17 משלי יז, ה. ברכות יח, א. סוטה מג, ב.

18 פרשתנו לא, יח. וראה גם פרש"י שם ל,

טז (בסופו). לג, יא - כדעת התנחומא תרומה ח.

19 וכן לפי הרמב"ן (ר"פ ויקהל - כדעת

הזהר ח"ב קצה, א) שהפרשיות נאמרו על הסדר

(כי חטא העגל ה"י לאחרי ציווי ה' למשה על

עשיית המשכן, וקודם ציווי משה לישראל בפ'

ויקהל) - צריך ביאור, מה נוגע לספר כאן

הפרטים על מעלת לוחות ראשונות, כנ"ל בפנים.

20 ראה של"ה תב, ב.

21 ראה ראב"ע ריש פרשתנו: „ואחר כן

הזכיר תפלת משה לפני רדתו מן ההר, והוצרך

להזכיר מעשה העגל בתחלה לדעת למה התפלל

כו"י. היינו שזהו כאילו „מאמר המוסגר“ כדי

לדעת למה התפלל. אבל מכיון שכל עניני התורה

הם בתכלית הדיוק, מובן, שהזכרת מעשה העגל

בפרשתנו נוגע לתוכן והמשך הענינים.

22 פרשתנו לד, יח ואילך.

23 כן נקראת ברמב"ם בסדר תפלות כל

השנה בסו"ס אהבה.

24 ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך.

ועוד.

25 זחר ח"א נב, ב. ח"ב קצג, ב. וראה תניא

ספלו.

26 שבת קמו, א.

27 שבת שם. זהר שם.

יום השלישיים" ³²? ואדרבה: הגילוי אלקות בלוחות הראשונות (בהיותם „מעשה אלקים") ה' נעלה יותר מהלוחות האחרונות (שהיו מעשה ידי משה), נוסף לכך שנתנית לוחות הראשונות באה לאחר הגילוי הנעלה והקולות וברקים דמתן תורה (מש"כ הלוחות האחרונות ניתנו בחשא) ³³ - וא"כ, היתכן שדוקא בקבלת לוחות האחרונות ניתוסף במשה „קרן עור פניו"!!

ג. הביאור בכל זה יובן בהקדים שבכל פרשה (מג"ן פרשיות ³⁴) בתורה יש ענין מיוחד ובפ"ע בו היא נחלקת משאר הפרשיות. כמובן גם מזה שקורין כל פרשה (מתחלתה ועד סופה) ³⁵ רק פעם אחת בשנה.

ועד"ז בנוגע לפרשת כי תשא: יחד ע"ז שכי תשא היא פרשה בפ"ע, ה"ה פרשה נפלאה שיש בה חידוש (לגבי כל שאר הפרשיות) שהיא כוללת בתוכה את כל סדר ההשתלשלות, מתחלתו ועד סופו. החל כפי שהוא בתורה (שממנה הוא סדר השתלשלות העולמות) ³⁶ - כל התורה כולה מהתחלת התורה עד לסיום התורה. ובמילא כוללת פרשה זו את כל

החטאים, כמ"ש ²⁸, „וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם", „תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל" - בדיוק להיפך מתוכן (שם הפרשה -) „כי תשא את ראש בני ישראל", נשיאת ראש ועליית בני ²⁹!

וכן בסוף הפרשה - בענין קרני ההוד - דרוש ביאור: מדוע נוספה במשה המעלה ד„קרן עור פניו" דוקא לאחר שקיבל את הלוחות האחרונות, ולא בקבלת לוחות הראשונות ³⁰, „והלא ³¹ כבר נהנה מזיו השכינה בארבעים יום הראשונים כמו בארבעים

(28) פרשתנו לב, לד ובפרשי. מסנה" קד, א. (29) גם לפי פירוש חז"ל ש„תשא את ראש בני" (ע"י נתינת מחצית השקל) באה לכפר על חטא העגל (ירושלמי שקלים פ"ב סוף ה"ג. תנחומא פרשתנו י"א. ועוד).

(30) ראה פרשי' פרשתנו לד, כט (משמו"ר פמ"ז, ו. תנחומא פרשתנו לו: „ויהי ברדת משה - כשהביא לוחות אחרונות ביוהכ"פ. . . ומהיכן וזה משה לקרני ההוד רבותינו אמרו מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר (פרשתנו לג, כב) ושכותי כפי". ובמפרשי רשי" (רא"ם. גו"א. דברי דוד) מבואר שקושיית רשי" היא: למה לא היו באמת קרני ההוד בלוחות הראשונות („דלכאורה אנו אומרים שזכה לה ממעלת הלוחות ולמה יש מעלייתא באחרונות טפי מהראשונות" - דברי דוד שם). ועל זה פירש רשי" „מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר ושכותי כפי" (היינו ש„זה בא לו דוקא ע"י מעשה שה' קודם אחרונות" ולא ע"י הלוחות עצמן) - דברי דוד שם).

אבל: מפשטות לשון הכתוב, „ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה גו' כי קרן עור פניו בדברו אתו" מובן, שיש לזה שייכות לענין דלוחות האחרונות דוקא (ולא ללוחות הראשונות). ובפרט ש„ושכותי כפי" ה' דוקא ע"י תפלת משה לאחרי שבירת הלוחות הראשונות.

(31) לשון הרא"ם שם.

(32) ובפרט לפי פירוש שני בתנחומא שם (אבל פירוש זה לא הובא בפרשי). „בשעה שהי' הקב"ה מלמדו תורה מניצוצות שיצאו מפי השכינה נטל קרני ההוד". ולכאורה, עיקר לימוד התורה (מפי השכינה) ה' לפני נתינת הלוחות הראשונות בארבעים ימים הראשונים.

(33) ראה תנחומא פרשתנו לא. פרשי' פרשתנו לד, ג.

(34) חז"א קד, ב. חז"ב רו, ב. תקו"ז תי"ג (כט, ריש ע"ב). סידור הרי"ג - קריאת התורה. ספר האורה לרשי" הל' ספר תורה סי' עג.

(35) משא"כ חלקים מכמה סדרות קורין גם בזמנים אחרים בשנה (כמו הארבע פרשיות, קריאת מועדי השנה וכיו"ב).

(36) ראה ב"ר בתחלתו. חז"ב קסא, א"ב.

הענינים כולם.

- בכל ענין בתורה אפשר למצוא את כל הענינים, כמאחז"ל³⁷, "הפך בה והפך בה דכולא בה", דיי"ל שקאי לא רק על כללות התורה, אלא גם על כל ענין פרטי בתורה, ועאכו"כ פרשה שלימה - אבל ברוב הענינים ה"כולא בה" נמצא רק ברמז וכיו"ב וצריך למצוא ולגלות זאת (ע"י גיעה, "הפך בה והפך בה"); משא"כ בפ' כי תשא החידוש הוא, שה"כולא בה" נמצא שם בגלוי, באופן דתורה שבכתב - בכתב בגלוי.

ד. והענין:

הקב"ה קבע שכל הענינים נחלקים בכללות לשלשה: ראש, תוך (אמצע) וסוף³⁸. קודם כל בא הראש והתחלת הכל - שכולל בתוכו (כוונת ותכלית) כל הדבר. לאחר מכן - בא הדבר עצמו, התוך והאמצע, שעל-ידו נעשה התכלית ולבסוף מגיע הסיום והשלמות והסך-הכל של כל הענין, כאשר נשלמת התכלית (כי "סוף מעשה במחשבה תחלה"³⁹).

ובכללות ה"ז נחלק בג' הענינים של (א) תורה - היסוד והתחלת כל הענינים, כדברי תז"ל⁴⁰ ש"תורה נקראת⁴¹ ראשית דרכו", כי היא קדמה לעולם⁴², וזהו התכלית והכוונה דכל הענינים, "בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית"⁴⁰. (ב) בריאת העולם (וסדר

השתלשלות בכלל) והעבודה בבריאה כדי למלאות את תכליתה (בשביל התורה), (ג) גמר ושלמות הכל - בגאולה האמיתית והשלמה, כשמתמלא "תכלית ושלמות בריאת עולם הזה שלכך נברא מתחלתו"⁴³.

ויש לומר, שג' ענינים אלו מרומזים בשלשת האותיות הראשונות א' ב' ג': כל התורה כלולה בעשרת הדברות⁴⁴ הכלולים בתיבה הראשונה, "אנכי"⁴⁵ הנכללת ומתחילה באל"ף⁴⁶. בריאת העולם - "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"⁴⁷ - מתחיל בבי"ת⁴⁸, כי ב"בי"ת נברא העולם", כמבואר בחז"ל⁴⁹. וראש התיבה דגאולה - האות גימ"ל.

ובפרטיות יותר ישנם ג' ענינים אלו

43) תניא פל"ו.

44) ראה ירושלמי שקלים פ"ו ה"א. פרש"י משפטים כד, יב. וראה תו"ש כרך טז מילואים ס"א. וש"נ.

45) כידוע שתיבת "אנכי" כוללת כל הפרטים שבדיבור אנכי (ראה פורת יוסף כג, ד) בשם הבעש"ט, ש"אנכי ולא יהי' לך הם כללות כל התורה כולה" (תניא רפ"ב. וראה תו"ש שם. וש"נ), ויתירה מזו - שדיבור אנכי כולל גם הדיבור לא יהי' לך (ראה "הדרן על הרמב"ם" קה"ת תשמ"ה) ס"ו.

46) ראה פנים יפות (לבעל ההפלאה) יתרו כ,

ב.

47) ר"פ בראשית.

48) והטעם שהתחלת התורה ובריאת העולם אינה באות אל"ף (דאנכי), ראשון כל האותיות, ואל"ף דאנכי קדמה לעולם והוא תכלית הבריאה - ראה לקמן סעיף ו. והתיווך עם הביאורים בזה במדרשי תז"ל שבהערה הבאה והביאור ע"ד החסידות (אוה"ת בראשית תקסו, א. וראה לקו"ת ראה יט, ב. ועוד) - ראה שיחת ש"פ שלח תשמ"ז ס"ז ואילך.

49) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב. ב"ר פ"א, י. תנחומא (באבער) יתרו טז. ועוד - הובאו בתורה שלימה ר"פ בראשית.

37) אבות ספ"ה.

38) ראה גם ספר השיחות התש"נ ח"ב ע' 464 ואילך.

39) פיט, "לכה דודי".

40) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה תנחומא שם ה.

41) משלי ה, כב.

42) שבת פה, א. ועוד.

ואת הארץ" - בריאת העולם [ובפרטיות - ישנם בזה גופא ג' דרגות, כנ"ל], ולאח"ז המשך כל הפרשיות שבתורה, במ מדובר אודות המשך סיפור המאורעות בעולם והעבודה למלאות את הכוונה דבריאת העולם (בשביל התורה) - כמסופר ומצווה בארוכה בכל הפרשיות דחמשה חומשי תורה.

עד (ג) סיום התורה, שם מדובר על כך שה' מראה למשה, "עד היום האחרון"⁵⁴, עד להסיום ממש - "לכל האותות והמופתים גוי ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל"⁵⁵ - סיום ושלמות התורה, שקשורה לשלמות ההגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו (שמשנה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון)⁵⁶, כשהיה השלימות דגילוי אלקות ("האותות והמופתים"), "לעיני כל ישראל", כמ"ש⁵⁷, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

כמרומו גם בפרקי אבות: (א) התחלת פרקי אבות היא, "משה קיבל תורה מסיני" - כללות ענין התורה (כמאחז"⁵⁸, "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני"). (ב), "ומסרה וכו' והעמידו תלמידים הרבה וכו"⁵⁹, הסדר דמסורת התורה מדור לדור - אופן התגלות התורה בפרטיות (ע"י, "תלמיד ותיק עתיד לחדש"). (ג) סיום כל הפרקי אבות - "ה' ימלוך לעולם ועד"⁶⁰, שכולל כל המשך

בסדר השתלשלות הבריאה עצמה: (א) קודם כל - עלה ברצונו יתברך לברוא את העולם. (ב) הבריאה בפועל. (ג) שלימות הבריאה - בגאולה העתידה - ע"י, "מעשינו ועבודתינו" להמשיך ולגלות אלקות בעולם⁶⁰. ובלשון הקבלה והחסידות⁶¹: (א) לכל לראש, אור אין סוף ממלא כל המציאות - אוא"ס לפני הצמצום. (ב) לאח"ז - צמצום האור כך שנשאר חלל ומקום פנוי. וכוונת הצמצום היא בשביל הגילוי - שהיה גילוי אלקות בעולם, עד שמגיעים אל (ג) שלימות הגילוי, שממשיכים בתוך החלל ומקום פנוי - אוא"ס, עד לאוא"ס הבלי גבול שלפני הצמצום, עד שנעשה - דירה⁶² לו יתברך - לו לעצמות⁶³ - בתחתונים.

ה. ויש לומר שמכיון שכל העינים נמשכים ע"י התורה (ה, דיפתראות ופינקסאות" של העולם, ואסתכל באורייתא וברא עלמא⁶⁴) - לכן נחלקת התורה עצמה בהתאם לג' עינים אלו:

(א) התחלת התורה היא, "בראשית" שזה כולל - לא רק התחלת הבריאה, אלא לכל לראש האל"ף (ראשית) של התורה שקדמה לעולם, שכן, "בראשית" פירושו, "בשביל התורה שנקראת ראשית" (כנ"ל). וכמודגש גם בבי"ת (ד, "בראשית") עצמו, שבי"ת, "מכריז" שהוא בא כשני לאחר האל"ף - האל"ף (אנכי) דתורה.

(ב) "בראשית ברא אלקים את השמים

(54) ספרי ופרש"י ברכה לד, ב.

(55) ס"פ ברכה (לד, יא"ב).

(56) ראה שמו"ר פ"ב, ד, שם, ו. זח"א רנג, א.

שער הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.

(57) מיכה ג, טו.

(58) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב

ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. הנסמן בלקו"ש הי"ט ע' 252.

(59) אבות פ"א מ"א.

(60) בשלח טו, יח.

(50) ראה תניא רפ"ו.

(51) ראה ע"ח בתחלתו. המשך תרס"ו

בתחלתו. ובכ"ח.

(52) ראה נחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו.

ובכ"מ.

(53) ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' תפט. הנסמן

בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

העגל (שקשור לחטא הראשון, כנ"ל) בא כתוצאה מצמצום הראשון ושבירת הכלים ולאח"ז קטרוג ומיעוט הלבנה, ולאחרי ריבוי השתלשלות וצמצומים ופרסאות כו' - ה"ז נותן מקום לענין של חטא בפועל ר"ל.

והכוונה בזה היא, שע"י העבודה למטה, אפילו במצב של ירידה, ימלאו את כוונת הבריאה, „בשביל התורה“ (כדלקמן).

(ג) הלוחות האחרונות מבטאים את ענין הגימ"ל - העל"י שבאה ע"י הירידה ושבירת הלוחות:

מבואר בחז"ל⁶⁶ „לעיני כל ישראל“ (בסיום התורה) קאי על שבירת הלוחות שמשא „נשא“⁶⁷ לבו לשבור הלוחות לעיניהם שנאמר⁶⁸ „ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר⁶⁹ אשר שברת, יישר כחך ששברת“. ולכאורה: מה העילוי בשבירת הלוחות עד שהקב"ה יאמר על כך „יישר כחך“!?

וי"ל הביאור בזה⁷⁰: כשם שע"י חטא העגל ניתוספה בבני" המעלה דבעלי תשובה⁷¹ (ובגלל זה ה"י החטא, כדלקמן), שלמעלה מעבודת הצדיקים („מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אינם עומדין“⁷², עד שאין „יכולין לעמוד בו“⁷³) - כך גם בנוגע לשבירת הלוחות (המסובב דחטא העגל), שהטעם (הפנימי) על כך הוא בכדי שע"י יתוסף עילוי

הזמן עד סוף כל הזמנים - הגאולה האמיתית והשלימה, כש„ה' ימלוך לעולם ועד“, „לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו“⁷⁴ - שלימות מילוי הכוונה דקבלת התורה ומסירת ולימוד התורה במשך כל הדורות.

ויש לומר, שזהו אחד הטעמים לכך מדוע (מתן) תורה קשורה לענין ד„תליתאי“ - כדברי חז"ל⁷⁵ „ברוך רחמנא דיהיב) אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי“ (ור"נ גאון שם מבאר עוד ענינים של שלשה בקשר למתן תורה), כי היות שע"י (מתן) תורה מתמלאת תכלית כל סדר השתלשלות - הנחלק לשלשה (ראש תוך וסוף), לכן נחלקת התורה ל„תליתאי“, א' ב' ג'⁷⁶.

ו. ויש לומר שג' ענינים אלו - נמצאים בגלוי בפרשתנו:

(א) הלוחות הראשונות, שעליהם חקוקים עשרת הדברות הראשונות⁷⁷ שנאמרו במתן תורה (החל מהאל"ף ד„אנכי“, הם האל"ף (ההתחלה והיסוד) דכל הענינים, כולל כל בריאת העולם, שנברא „בשביל התורה שנקראת ראשית“.

(ב) הירידה דחטא העגל שהביאה לשבירת הלוחות - רומזת על ענין הבי"ת, הירידה הכללית בעולם („בראשית ברא גוי“), שנותנת מקום לענין החטא והשבירה כו', כידוע⁷⁸ שחטא

(61) פרש"י שם.

(62) שבת פח, א.

(63) ראה פ"י ר"נ גאון שם, „תורה שאותיותי משולשות אלף בית גימל“.

(64) ראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 331 (לעיל ע')

(272) הערה 10. וש"נ.

(65) ראה ד"ה על כן יאמרו תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצא, ב ואילך). ד"ה באתי לגני תשל"א (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קנה ואילך). וש"נ.

(66) ספרי ופרש"י ס"פ ברכה.

(67) ל' רש"י שם.

(68) עקב ט, יז.

(69) פרשתנו לד, א. עקב י, ב.

(70) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 240 ואילך.

(71) ראה ע"ז ד, סע"ב - נעתק לקמן בפנים.

(72) ברכות לד, ב.

(73) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

משא"כ ע"י לוחות האחרונות, שבאים ע"י עבודת האדם (תשובה), והלוחות עצמן הם מעשה ידי משה - מתמלאת תכלית וכוונת הבריאה, שיגלו בעולם איך שהוא „בשביל התורה“. ולכן נפעל ע"י העילוי בתורה דלוחות האחרונות - שאין בזה שבירה כלל, ואדרבה - מתוסף בתורה „כפלים לתושי“⁸⁰, ובאופן שהתורה (הלוחות) נשארת בשלימות למטה באופן נצחי לעד ולעולמי עולמים⁸⁰.

עד - שזה מביא לשלימות ענין הגימ"ל - הגאולה האמיתית והשלימה, שאז מתגלה בשלימות⁸¹ מעלת התשובה דבנ"י על חטא העגל⁸² ומעלת הלוחות האחרונות⁸³ (שבאו ע"י שבירת לוחות הראשונות) - המעלה שבאה ע"י עבודת האדם למטה (ובפרט ע"י עבודת התשובה) למלאות תכלית הבריאה - „בשביל התורה“.

80 שהרי הארון (עם הלוחות ושבירי לוחות שבתוכו) נגנו (יומא נב, ב. רמב"ם הל' ביהב"ה רפ"ד), ויתגלה לע"ל.

81 ראה לקו"ש ח"ט ע' 241. ושם, שזהו הטעם שפרש"י „יישר כחך ששברת“ דוקא בסיום פ' ברכה, כשהקב"ה מראה למשה רבינו „עד היום האחרון“, כי אז תגלה המעלה הבאה ע"י לוחות האחרונות.

82 ומכיון ש„ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם“ לחטא העגל (כנ"ל בפנים), מובן ששלימות התשובה תהי' דוקא לע"ל כשיבטל החטא לגמרי.

83 ראה סה"מ עטר"ת ע' שנט ש„אמיתת הגילוי דלעתידי“ הוא דוקא ע"י הביירוים בכה התורה של לוחות האחרונות. וראה ד"ה ויתן לך תרס"ו (המשך תרס"ו ס"ע צב) [בנוגע להמעלה דתלמוד בבלי לגבי תלמוד ירושלמי, שהיא בדוגמת המעלה שבלוחות השניות לגבי לוחות האחרונות (שם ע' צג)], ש„עיקר הגילוי מזה יהי' לעתידי“.

בתורה - הלוחות האחרונות שיש בהם מעלה לגבי הלוחות הראשונות, כדברי חז"ל⁷⁴ שהקב"ה אמר למשה רבינו (ע"ז) שהצטער על שבירת הלוחות) „אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות . . . כפלים⁷⁵ לתושי“⁷⁶. וכדברי הגמרא⁷⁶ „אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד שנאמר⁷⁷ כי ברוב חכמה רוב כעס“, „לפי שבעטו וחטאו נוסף להם רוב חכמה להטריחן יותר“⁷⁸.

וזהו גם העילוי בכך שהלוחות האחרונות היו מעשה ידי משה (פסל לך), לא „מעשה אלקים“ כמו הלוחות הראשונות:

מעלת הלוחות הראשונות (האל"ף) הוא כפי שהתורה ניתנת מלמעלה וזה נותן כח לעבודה גם למטה (הבי"ת וגימ"ל), כפשטות הענין שאל"ף הוא ראש כל האותיות והוא מוליך לבי"ת וגימ"ל. אבל היות שאל"ף מצ"ע (הגילוי מלמעלה) הוא לא בערך ואינו חודר בגדרי התחתונים (הבי"ת ד„בראשית“), שייך בזה ענין השבירה כו', כי מצד הבריאה עדיין לא מוכנים לכך [ולכן התחלת התורה היא אכן בבי"ת ולא באל"ף, כי הכוונה היא שיומשך ויחדור בעולם, שההכנות לזה נפעלו ע"י העבודה בכ"ו הדורות עד מתן תורה⁷⁹].

74 שמו"ר רפמ"ו.

75 איוב יא, ו.

76 נדרים כב, ב ובפרש"י שם. וראה אוה"ת פרשתנו ע' ב'נו. המשך תרס"ו ע' פז ואילך. סה"מ תש"ו ע' 36 ואילך. ועוד.

77 קהלת א, יח.

78 פרש"י נדרים שם.

79 ראה שיה"ש פ"ש שלח תשמ"ז.

שכן בני מצד עצמם אינם שייכים כלל וכלל לענין החטא ח"י⁸⁸, וכל הענין בא רק בגלל זה שהקב"ה בחסדו הגדול רצה להביא את בני לעלי הכי גדולה (למעלה ממצבם מצ"ע), לכן „עלילה נתלה בו” ונעשית ירידה לפי שעה (ע"ד מש"נ „ברגע קטן עזבתיך”⁸⁹) ובחיצוניות (רק למראה עינים), בכדי להביא את העלי שלא בערך, ולא רק עלי לרגע קטן (כנגד „רגע קטן עזבתיך”), אלא עלי נצחית שאין אחרי הפסק כלל. כפי שהי' בגאולה האמיתית והשלימה - שבאה ע"י הירידה הגדולה בגלות - גאולה נצחית שאין אחרי גלות⁹⁰, ואדרבה - מתוספים עוד עליות, עלי אחר עלי עד אין קץ, „ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון”⁹¹.

נוסף להכלל שכל ירידה היא צורך עלי, הרי בנוגע לבני - הירידה עצמה לאמיתתה היא אינה ירידה, אלא הדרך לעלי נעלית יותר שלא בערך.

ועד"ז בנוגע לחטא העגל (שבדוגמת חטא עה"ד) - כמפורש בגמרא⁹², ש"לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה”, „לא היו ישראל ראוין לאותו מעשה”, אלא „גזירת המלך היתה כו' כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה”⁹³.

כמודגש גם בכך שהבי"ת (ד„בראשית”) - שכולל את הירידה והחטא - מצד עצם ענינו מבטא שקודם

נמצא שבפ' כי תשא נמצאים בגלוי כל ג' הענינים - האל"ף („ראשית”) תורה, הבי"ת ד„בראשית ברא גו”, והגימ"ל - סיום התורה, „לעיני כל ישראל”, „יישר כתך ששברת”.

ז. וכל ג' ענינים אלו בפ' כי תשא באים בהמשך אחד. ולכאורה: כיצד אפשר להשוות את הלוחות הראשונות (שניתנו מלמעלה) לחטא ושבירת הלוחות שבאה בגלל חסרון למטה (דאע"פ שזה מביא לאח"ו לעלי נעלית יותר, ה"ז בא ע"י חטא האדם)?

וי"ל הביאור בזה:

ג' הענינים ושלבים הנ"ל הם סדר שהקב"ה קבע, שכל הענינים יתחלקו לשלש - אל"ף, בי"ת וגימ"ל (ראש תוך וסוף): שלאחר ראשית הענין (אל"ף) יבוא אמצע הענין (בי"ת) על-ידו מתמלאת התכלית, ודוקא זה מביא לגמר ושלמות הענין (גימ"ל), כמדובר לעיל.

יש לומר שדרגת הבי"ת היא לא רק בנוגע לכללות הבריאה (הצמצום), אלא גם בנוגע לתוצאות שבאים מזה, עד לענין החטא ושבירה כו' (שנעשה ע"י הצמצום כו', כנ"ל ס"ו),

כפי שחסידות⁸⁴ מבארת את מאחזו⁸⁵ עה"פ⁸⁶, „נורא עלילה על בני אדם”, שחטא עה"ד בא עי"ז ש„עלילה נתלה בו” (באדם הראשון) - שזה ש„לפעמים גובר הרע דיצה"ר על האדם ויחטא” ה"ז משום ש„מלמעלה הסיתו עליו היצה"ר להביאו לחטא זה”⁸⁷.

(88) ובלשון הזהר (ח"ג יג, רע"ב. טז, א), נפש

כי תחטא - תוהא”.

(89) ישע"י נד, ז.

(90) מכילתא בשלה טו, א. תודה ה"ג ונאמר

- פסחים קטז, ב. ועוד.

(91) תהלים פד, ה.

(92) ע"ז ד, סע"ב.

(93) פרש"י שם.

(84) תו"ת תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך (יג,

א ואילך). ובכ"מ (נסמן בלק"ש ח"ח ע' 395

הערה 45).

(85) הנחומא וישב ד.

(86) תהלים טו, ה.

(87) ל' התו"ח שם.

דכל סדר ההשתלשלות, למלאות את הנתאה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁹⁷, עי"ז שמגלים בעולם שתכליתו הוא „בשביל התורה ובשביל ישראל“, כפי שהי' בשלימות בבית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך“⁹⁸.

ומשום כך: לאחר שהתורה מסיימת לספר אודות ציווי ה' למשה על מעשה המשכן (בפ' תרומה, תצוה ותחלת פ' תשא), לפני שמושה מוסר זאת לבני"י (בפ' ויקהל) - מספרת התורה אודות ג' שלבים כלליים שישנם במילוי הכוונה: אל"ף - הלוחות הראשונות, בי"ת - הירידה ושבירת הלוחות שענינה הוא - להביא עלי' נעלית יותר, ענין הגימ"ל - הלוחות האחרונות.

ט. ובכללות יותר יש לומר, שגם בכללות פ' כי תשא - מתחלתה עד סופה - מרומזים ג' ענינים אלו:

(א) „כי תשא את ראש בני ישראל“ (בתחלת הפרשה) קאי על ה„ראש“ (אל"ף) דכל הענינים, שהם ישראל ותורה, שבשבילם נברא העולם, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו⁹⁹ ראשית⁴⁰. ועאכו"כ „ראש בני ישראל“, וכפי שה„ראש“ נמצא במצב „תשא“.

[ובפרטיות נכללים בזה גופא ב' הענינים האחרים (שכן בראש והאל"ף נכלל גם הבי"ת והגימ"ל, האמצע והסוף): הירידה - „העובר על הפקודים“¹⁰⁰, והעלי' שבאה מזה -

לזה בא האל"ף (דאנכי), היינו שהבי"ת (הירידה בחיצוניות) הוא באמת רק שלב שני שבא לאחר האל"ף ומוליך לגימ"ל (הגאולה).

ה. עפ"ז מובן שכל ג' הענינים בפרשה - לוחות הראשונות, לוחות האחרונות ואפילו חטא העגל ושבירת הלוחות שבינתיים - הם חלק מסדר ופרשה אחת „כי תשא“, ויתירה מזו - ענין אחד ממש, שתוכנו - „כי תשא“, הנשיאת ראש ועלי' דבנ"י⁹⁴. אלא שהענין נחלק לג' שלבים ודרגות: אל"ף, בי"ת וגימ"ל, ג' ענינים ואופנים בביטוי נשיאת ראש בני"י:

(אל"ף) לוחות הראשונות, שפעלו בפשטות עליית בני"י במ"ת. (בי"ת) החטא ושבירת הלוחות „יישר כתך ששברת“, שפעל את ענין התשובה („פתחון פה לבעלי תשובה“), החל מהתשובה דבנ"י אז, כולל גם - הענין הכי נעלה דגילוי כבודו של הקב"ה למשה וגילוי י"ג מדות הרחמים („סדר בקשת רחמים“⁹⁵), וזה הביא לאח"ז (גימ"ל) - העלי' הכי גדולה דלוחות האחרונות, כולל - הגילוי הכי נעלה ד„קרון עור פני משה“ (כדלקמן), עד לשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה.

ועפ"ז יש לומר גם הטעם לכך שענין הלוחות וכו' מסופר כאן בפ' תשא - לאחר הציווי על מעשה המשכן (אע"פ ששבירת הלוחות היתה מקודם, כפרש"י הנ"ל) - כי, עשיית המשכן (ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם⁹⁶) היא הכוונה

97 ראה במדבר פ"ג, ב: אימתי שרתה

השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן.

98 בשלח טו, יז.

99 ירמ' ב, ג.

100 פרשתנו ל, יג"ד.

94 והרי „כי (תשא) הוא גם לשון ודאי (ראה

גיטין צ, א ובפרש"י שם).

95 פרש"י פרשתנו לג, יט.

96 תרומה כה, ח.

מלמטה למעלה¹¹⁰. ו, חג האסיף תקופת השנה¹¹² - „בזמן שאתה אוסף תבואתך מן השדה לבית“, „שהוא בחזרת השנה¹¹³ - השלישי ברגלים, קשור להאסיפה ושלימות דכל העבודה, ששלימותה הוא בגאולה האמיתית והשלימה, כשיהי' אסיפת כל בניי (כמ"ש¹¹⁴ „אסף אסיפם גאום ה'“, וכל ניצוצי קדושה שבכל העולם כולו.

י. ע"פ הנ"ל יובן ג"כ החידוש דקרני ההוד של משה שנתספו ע"י הלוחות האחרונות¹¹⁵ [שזהו ע"ד העילוי דגימ"ל, שבא דוקא ע"י העבודה דבי"ת, חטא העגל ושבירת הלוחות]:

דוקא הלוחות האחרונות - שבאו ע"י הירידה למטה לפעול עבודת הבריורים (שזה נפעל ע"י הלוחות האחרונות) - פועלים את הגילוי ד, תעלומות חכמה כפלים לתושי"ם¹¹⁶ בתורה, בחי' פנימית ועצמית החכמה, למעלה מחכמה הגלוי' בלוחות הראשונות. שלכן ניתוסף עייז במשה רבינו (מקבל הלוחות האחרונות) „קרן עור פניו“ (ע"ד „חכמת¹¹⁶ אדם תאיר פניו¹¹⁷) - שזהו אור עצמי שלמעלה מהתלבשות.

ולאידיך: היות שהמעלה לוחות האחרונות באה דוקא ע"י הירידה והתלבשות למטה בעולם (הבי"ת ד, בראשית), „פסל לך“ דאבנים בעולם (לא כמו הלוחות הראשונות שהם, מעשה אלקים), עד שמהפכים גם את הענינים

„ככפר על נפשותיכם“¹⁰¹, ע"י „כופר¹⁰² נפשו“¹⁰³.

(ב) המשך הפרשה - מעשה העגל ושבירת הלוחות, ענין הבי"ת.

(ג) סיום הפרשה - לוחות האחרונות (ענין הגימ"ל), עד להסיום ממש - ירידת משה מן ההר עם הלוחות האחרונות עם המעלה ד, קרן עור פניו וייראו מגשת אליו¹⁰⁴, שזהו ע"ד הענין (בסיום חמשה חומשי תורה) ד, לכל האותות ומופתים גו' ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל¹⁰⁵ [נוסף על „אעשה נפלאות“ המדובר לפני¹⁰⁶ בפרשה].

ועד"ו מרומים ג' ענינים אלו בשלש רגלים (קרוב לסוף הפרשה): חג הפסח הוא הראשון לרגלים¹⁰⁷, וקשור ל, חודש האביב¹⁰⁸ (ר"ת אל"ף ולאח"ז בא הבי"ת¹⁰⁹), גילוי מלמעלה למטה¹¹⁰ („שהתבואה מתבכרת בבישולה“¹¹¹). חג השבועות - השני לרגלים, וקשור ל, בכורי קציר חטים¹¹² - עבודת האדם

(101) שם, טו.

(102) שם, יב. וקאי על חטא העגל כנ"ל הערה

29.

(103) ועפ"ז תומתק עוד יותר השייכות דהג' ענינים (לוח"ר, שבירת הלוחות ולוח"א) לשם הפרשה „כי תשא“ - כי בענין ה, ראש" (אל"ף) נכלל גם ענין הבי"ת (שבירת הלוחות) והגימ"ל (לוח"א).

(104) פרשתנו לד, ל.

(105) ראה ספורנו ס"פ ברכה: לעיני כל ישראל, כאמרו וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו.

(106) לד, י.

(107) ר"ה ד, א.

(108) פרשתנו לד, יח.

(109) ראה זח"ב קפו, א.

(110) ראה לקו"ש ח"ז ע' 148. וש"נ.

(111) פרש"י פרשתנו שם.

(112) פרשתנו שם, כב.

(113) פרש"י שם.

(114) ירמ"י ח, יג.

(115) בהבא לקמן - ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע

ב'עה. ע' ב'עזע. סה"מ תרס"ח ע' קלב. המשך תער"ב ח"ב ע' אקעו. עטר"ת ע' תכ. ועוד.

(116) קהלת ח, א. וראה נדרים מט, ב.

(117) אוה"ת שם.

ומתעסקים עם העולם, עד שעד"ז יהי גם בעולם עצמו - „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו“¹²⁶, „אבן מקיר תזעק“¹²⁷, הגילוי דכה הפועל בנפעל.

יא. מג' ענינים אלו בפ' תשא ישנו לימוד בעבודת האדם בכל הזמנים, כאמור לעיל, שבהיותה פרשה שקוראין אותה פעם אחת בשנה, ישנו מזה לימוד לכל השנה כולה, ועאכו"כ בעמדנו בשבת פ' תשא עצמה כשקוראין - וצריך לחיות עם¹²⁸ - כל הפרשה:

ליהודי ניתן הכח לפעול את כל הענינים כולם - מתחלתם ועד סופם וכל מה שבינתיים, מ„אלף עד תי"ו“, ובכללות - כפי שנחלקים בשלשת האותיות הראשונות, אלף בי"ת גימל.

החל כפי שכל ג' ענינים אלו נמצאים בעבודתו בכל יום ויום:

מיד כשניעור משנתו (כשנעשה „ברי חדשה“¹²⁹) הוא אומר „מודה אני לפניך כו' שהחזרת בי נשמת“¹³⁰.

האלף - היסוד וההתחלה - של עבודת היהודי הוא: הביטול וההודאה שלו להקב"ה (האלף ד, „אנכי“).

עד שכל מציאותו, האלף ד, „אני“ - „מודה . . לפניך“, שכן ה„אני“ של יהודי (גם כפי שנמצא למטה) הוא דבר אחד עם

הבלתי רצויים - לכן ה„קין עור פניו“ פעל „וייראו מגשת אליו“, ולכן „ויתן על פניו מסוה“¹¹⁸, בכדי להסתיר¹¹⁹ גילוי אלקות שבתורה מה„התלבשות בענין הברורים“¹²⁰;

אבל הסתר המסוה הוא לא בנוגע לבנ"י מצד עצמם - שכן „פנים בפנים דיבר ה' עמכם“¹²¹ (בלי הסתר כלל). ולכן, בשעה שמשה „דיבר אל בני ישראל את אשר יצוה“¹²² הוא הסיר את המסוה „וראו בנ"י את פני משה כי קרן עור פני משה“¹²³, ורק בשעה שלמשה ובנ"י יש שייכות לעיני העולם (בכדי לפעול שם את הבירור בדרך התלבשות) - אז „והשיב משה את המסוה“¹²⁴, בכדי שהעולם יוכל לקבל את הגילוי ולא להתבטל ממצאיותו. כלומר, שגם המסוה כוונתו - לא העלם, אלא בכדי שהגילוי יוכל להתקבל בעולם.

וע"י עבודתו של יהודי בבירור וזיכוך העולם הוא פועל, שגם כפי שיהודי נמצא בעולם הוא יוכל לקבל את הגילוי ד, „קין עור פניו“, כפי שיהי' בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה (גימל) - „ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך“¹²⁵ בבנ"י גם כפי שנמצאים

(118) פרשתנו שם, לג.

(119) ביאור ופירוש ענין המסוה - ראה תורה שלימה כרך כ"א מילואים סימן ו. ועד הקבלה והחסידות - ראה שער הפסוקים וס' הליקוטים (להאריז"ל) סוף פרשתנו. אוה"ת פרשתנו ע' ב'פא. המשך תער"ב שם. תורת לוי יצחק ע' קצט. ועוד.

(120) המשך תער"ב שם. וראה פירוש העקידה והאברבנאל סוף פרשתנו (נעתקו בתו"ש שם).

(121) ואתחנן ה, ד.

(122) פרשתנו שם, לד.

(123) שם, לה.

(124) שם.

(125) ישעי' ל, כ. וראה תניא פל"ו.

(126) שם מ, ה.

(127) חבקוק ב, יא. וראה תענית יא, א. חגיגה

טז, א.

(128) כתורת אדה"ז הידועה - „היום יום“ ב'

חשון. ובכ"מ.

(129) שו"ע אדה"ז או"ח רס"ד. רס"ו.

(130) „סדר היום“ - הובא בעט"ז ריש שו"ע

או"ח. שו"ע אדה"ז ס"א ס"ה (ובמהדו"ת שם ס"ו).

סידור אדה"ז בתחלתו. וראה קונטרס ענינה של

תורת החסידות ס"ט.

„הנהג בהן מנהג דרך ארץ”¹³⁷, התלבשותו והתעסקותו בעניני העולם באופן דמסאו ומתנו באמונה¹³⁸.

לאח”ז, בסיום וחזותם היום בא הגימל – גמר ושלמות עבודת היום, כשעושה את חשבון הנפש והסך-הכל דכל עניניו ומעשיו במשך היום, ובכללות – הוא עושה זאת בתפלת ערבית, עד לסיימה – „אך צדיקים יודו לשמך גו”¹³⁹, הודאה לה (כמו „מודה אני” בבוקר), אבל כגמר ושלמות העבודה, עד – קריאת שמע שעל המטה, ומוסר עצמו לגמרי להקב”ה – „בידך אפקיד רוחי”¹⁴⁰.

ועד”ז ישנם ג’ ענינים אלו בכללות עבודתו של יהודי במשך ימי חייו – לאריכות ימים ושנים טובות – תחלת העבודה, אמצע העבודה, עד סיום ושלמות העבודה. ועאכ”כ בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד”מעשינו ועבודתינו” דבני” במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבריורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלמות וגמר העבודה – להביא את הגימל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

יב. והכח לכך שכאו”א מישראל יכול לפעול את כל הענינים (מתחלתם ועד סופם) בא מהאל”ף הראשון – שה”אני” של כאו”א מישראל קשור ודבר אחד עם „אנכי” שלמעלה, עד שאפילו כפי שיהודי יורד למטה בעולם – אזי כל העולם נברא „בשביל ישראל שנקרא ראשית”, הראש

ה”אני” וה”אנכי” שלמעלה (ישראל וקוב”ה כולא חדי¹³¹) – וכמרומו בצורת אות א’: יו”ד (יהודי) למטה ויו”ד (הקב”ה) למעלה וקו המחברם¹³². וכידוע שפשיטות של יהודי היא דבר אחד עם פשיטות העצמות¹³³. וענין הפשיטות בא לידי ביטוי בגלוי באמירת „מודה אני” (ענין ההודאה, למעלה מכל ענין השמות)¹³⁴. שלכן מנהג ישראל שכל בני” – אפילו ילדים קטנים וקטני קטנים – אומרים „מודה אני”.

יתירה מזו: אפילו תיבת „מודה” תפלה ובטלה אל (האל”ף של) „אני”, שכן העיקר כאן (לכאורה) הוא תיבת „אני” – כי מיד כשניעור משנתו ישנו לכל לראש מציאותו של האדם (עם רמ”ה אברים ושס”ה גידים), ורק לאח”ז הוא (ה”אני”) עושה פעולה, החל מהאמירה והפעולה ד”מודה . . . לפניך”. ואעפ”כ אומרים „מודה אני” ולא „אני מודה” – כי עד כדי כך ה”אני” של יהודי קשור עם הקב”ה, שהגם שבזמן קודמת מציאות ה”אני”, אעפ”כ ה”אני” תיכף במצב הודאה לפניך.

ולאחרי זה באים ברכות השחר ותפלת שחרית, ומביהכנ”ס לביהמ”ד¹³⁵ – כללות האל”ף דעבודת היום.

לאח”ז בא הבי”ת בעבודתו היומית של יהודי – „יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב”¹³⁶, הוא יוצא (מביהכנ”ס וביהמ”ד) לעולם (הבי”ת ד”בראשית ברא גו””) לעשות את העבודה במשך כל היום כולו,

(131) ראה חז”ג עג, א.

(132) ראה „היום יום” ח’ אדר א’.

(133) ראה כתר שם טוב הוספות סקנ”ד.

(134) ראה קונטרס שבהערה 130 ס”א.

(135) ראה סוף ברכות. ועוד.

(136) תהלים קד, כג.

(137) ברכות לה, ב.

(138) ראה שבת לא, א.

(139) תהלים קמ, יד.

(140) שם לא, ו.

והראשית דכל הבריאה כולה.

ויש לומר שהכה לגלות זאת בכאו"א מישראל בא ממשה רבינו, ועד"ז אתפשטותא דמשה שבכל דור¹⁴¹, ובדורנו זה - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שעל-ידו נפעלים כל ג' הענינים דלוחות הראשונות, שבירת הלוחות ולוחות האחרונות, יחד עם קרני ההוד.

ועאכו"כ כשנמצאים בשבת שקוראין את כל הפרשה ד, כ"י תשא את ראש בני ישראל" (תשא - משה רבינו) - שנוסף לכך שבנ"י הם ראש בכלל, נעשה גם - בכחו של משה רבינו - הנשיאת ראש דבנ"י, שזה נותן את הכה לאח"ז לפעול את תוכן המשך הפרשה - הענין דאל"ף (לוחות הראשונות), הענין דב"ית - העבודה בעולם, עד אפילו במצב דתחתון שאין תחתון למטה ממנו, ולהפכו ולהעלותו להדרגא דלוחות האחרונות, עם הגילוי דקרני ההוד, שבכחו של כאו"א מישראל לקבל, עד שע"י העבודה בעולם הוא פועל שגם בהיותו בעולם יוכל לקבל זאת.

יתירה מזו: נוסף לכך שכאו"א מישראל מקבל את הגילוי דקרני ההוד, נפעל הענין דקרני ההוד ביהודי עצמו¹⁴² - מצד בחי' משה שבקרבו:

אדה"ז מבאר בתניא¹⁴³ במאחז"ל¹⁴⁴ עה"פ¹⁴⁵, "ועתה ישראל מה ה' אלקיך

(141) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד.

(142) ראה איכ"ר פ"ב, ו: עשר קרנות הן כו' קרנו של משה דכתיב כי קרן עור פניו כו', וכולן היו נתונות בראשן של ישראל, וכיון שחטאו ניטלו מהן כו', וכשישראל עושין תשובה הקב"ה מחזירן למקומם.

(143) רפמ"ב.

(144) ברכות לג, ב.

(145) עקב י, יב.

שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך", "אטו יראה מילתא זוטרתא היא? אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא" - שמצד בחי' משה שבכל אחד "יראה מילתא זוטרתא" אצלו.

לפי"ז צריך להבין לאיך גיסא: איך מתאים לומר שאצל משה (ומשה שבכל א') ישנו ענין ד, "זוטרתא" (קטנות)?

ויש לומר, שבמשה גופא ישנם כמה וכמה דרגות: רגלו של משה, גופו של משה, עד לראשו וכתרו של משה. ובנוגע ליראה תתאה¹⁴⁶, הקשורה עם רגלו של משה (ע"ד "רגלי העם אשר אנכי בקרבו"¹⁴⁷), נאמר הלשון "מילתא זוטרתא". אבל למעלה מזה ישנם במשה ענינים שהם בדרגת בינוני, עד בדרגת רבתי, דרגת הראש ולמעלה מזה - כתר שלמעלה מהראש, שזהו הענין דקרני ההוד של משה - דרגת הכתר¹⁴⁸, כתר מלכות, כידוע¹⁴⁹.

ועד"ז מובן ג"כ בנוגע לבחי' משה שבכל ישראל - שמצד זה יהודי כולל בתוכו את כל הדרגות, מ"זוטרתא", "בינוני", עד "רבתי", עד - לענין הכתר (קרני ההוד). והחידוש בדבר הוא¹⁵⁰ -

(146) ראה תניא שם.

(147) בהעלותך יא, כא.

(148) ועפ"ז יש לבאר הקשר דתחלת הפרשה וסיומה (ד, נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן): ע"י "תשא את ראש בני ישראל" (ע"י משה רבינו) נעשית ההתנשאות והעלי' לדרגת הכתר שלמעלה מן הראש. ושלמית גילוי זה הוא בקרני ההוד של משה (בסוף הפרשה), ומעין זה בבחי' משה שבכל א' מישראל.

(149) ראה תנחומא ישן בהעלותך טו (תורה שלימה פרשתנו אות רלג). וראה פרש"י שבת פח, א (שקרני ההוד באו מכתרים שלקח משה). ובצפ"ע ע"ת כאן, שקרן עור פניו "הוה גדר מלוכה דאז נעשה מלך וכתר מלכות".

(150) תו"א מגילת אסתר צא, סע"ב ואילך.

מאיר בכל התוקף והגילוי הכתר דקרני ההוד בבני".

וזה נמצא בגלוי יותר ב„מאן מלכי רבנן“¹⁵⁸, ה„שופטיך“ ו„יועציך“ בכל דור ודור, עד לדורנו זה, החל מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כהכנה ל„ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה“¹⁵⁹, ובראשם - מלך המשיח, „וירם קרן משיחו“¹⁶⁰, והוא יחזיר „מלכות בית דוד ליושנה ולממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, ותוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות וכו“¹⁶¹.

יג. ויהי רצון, שבעמדנו בחודש אדר ראשון, המהוה הכנה לאדר שני - „מיסמך גאולה לגאולה“¹⁶², גאולת פורים (באדר שני) לגאולת פסח בחודש ניסן, חודש הגאולה - שתכפך ומיד ממש תבוא הגאולה האמיתית והשלימה, ובדרך ממילא יהיו חודש אדר שני וחודש ניסן חדשי הגאולה, באופן ד„מיסמך גאולה לגאולה“.

ובפרט עיי' שמוסיפים בקיום הוראת חז"ל¹⁶³ „משנכנס אדר מרבין בשמחה“, ובפרט שנמצאים כבר כו"כ ימים לאחר הכניסה לחודש אדר ראשון, ולאחר פורים קטן, ושושן פורים קטן, המהוים הכנה לפורים גדול ושושן פורים גדול - באופן ד„זה הקטן גדול יהי“¹⁶⁴, ולא רק „יהיי“ לשון עתיד, אלא „היי“ לשון עבר והוה, עיי' שחגגו את פורים קטן ושושן פורים

שענין הכתר (האמיתי) לא שייך בלעו"ז וניתן דוקא ליהודים (שכן הם „בני מלכים“¹⁵¹ ויתירה מזו - „מלכים“¹⁵²), שבכל הזמנים ובכל המצבים - אפילו בזמן ומצב הגלות - יש ליהודי את הכתר מלכות דקרני ההוד.

ובכחות הנפש - כתר קאי על כח הרצון עד למסירת נפש¹⁵³. שהרצון לה' של יהודי נמצא בתוקף בכל הזמנים, שלכן הי' ויש תמיד לבני הכה לעמוד בגלות - כי אפילו כשרצונו בעניני קדושה ותומ"צ לא ניכר - גם אז רצונו האמיתי הוא לקיים את רצון ה', כפס"ד הרמב"ם הידוע¹⁵⁴.

ולא מיבעי בתחלת זמן הגלות, כשעוד הי' הענין ד„ותותר בימי רבי“¹⁵⁵, ובמשך זמן המשיכו לקדש ע"פ הראי"ם¹⁵⁶, אלא גם לאחר זה¹⁵⁷ - אפילו בעומק הגלות -

(151) שבת סו, א.

(152) תקו"ז בהקדמה (א), ריש ע"ב.

(153) ראה תו"א שם.

(154) הלי' גירושין ספ"ב.

(155) רות ב, יד. שבת קיג, ב.

(156) ראה רמב"ם הלי' קדו"ח פ"ה ה"ג.

(157) ולהעיר שב"ד סמוך אפשר לקדש ע"פ הראי' גם לאחר החורבן (ראה רמב"ן בסהמ"צ מ"ע קנג. וראה מג"א שם בספרו). כמו שהי' כנראה בב"ד של הרי"ף (ראה בארוכה שיחות ליל ער"ה וש"פ בראשית (התוועדות ב') תשמ"ח). וידועה שיטת הב"י בדברי הרמב"ם (הלי' סנהדרין פ"ד הי"א) בנוגע לסמיכה בזמן הזה, ועד שהב"י קיבל סמיכה ממנה"י בי רב (ראה קונטרס הסמיכה שבסוף שו"ת מהרלב"ח. תו"ש הי"ב במילואים. וראה שיחת ש"פ בראשית הנ"ל), וז"ל הרמב"ם: „נראי לי הדברים שאם הסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דיינים ולסמוך אותם, הרי אלו סמוכים, ויש להן לדון דיני קנסות ויש להן לסמוך לאחרים“. ובפירוש המשניות (סנהדרין פ"א מ"ג) מבאר, שאם לא תאמר כן שאפשר לסמוך גם היום אי אפשר שתמצא ב"ד הגדול לעולם והקב"ה הבטיח שישובו שנאמר „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה“.

(158) ראה גיטין סב, סע"א.

(159) ישעי' א, כו. וראה בארוכה סה"ש

תנשא ח"ב ע' 780 ואילך.

(160) ש"א ב, י.

(161) רמב"ם הלי' מלכים רפ"א.

(162) מגילה ו, ב.

(163) תענית כט, סע"א.

(164) נוסח סדר המילה.

וע"י שמחה פורצים את כל הגדרים¹⁶⁷,
עד לעיקר - שמהרגע האחרון להגלות
נעשה הרגע הראשון להגאולה, ועוד והוא
העיקר - תיכף ומיד ממש.

קטן בשמחה גדולה, ומוסיף והולך ואור
ושמחה מיום ליום באופן ד"מעלין
בקודש¹⁶⁵, שאז ה"גדול יהי" דפורים
גדול ושושן פורים גדול יהיו עוד יותר,
גדול למעלה מגדול¹⁶⁶.

ראש בני"י). ולהוסיף, שהבירור של "ארור"
(באות אל"ף) הוא למעלה יותר מענין של "ברוך"
(הבי"ת של "בראשית"), המורה על הברכה שמצד
טבע הקדושה.

יש לומר שבשושן פורים ניתוסף חידוש נעלה
יותר (לגבי פורים) - כמודגש בשמו שנקבע
לדורות, "שושן פורים" (ולא פורים דמוקפין
וכיו"ב), ע"ש עיר הבירה של לעז"ז, אחשוורוש
מלך פרס [אף שלדינא ה"ז נוגע לכל עיירות
מוקפות חומה מזמן יהושע בן נון, ולא רק עיר
שושן. ובפרט ע"פ דברי הרמב"ם (הל' מגילה פ"א
ה"ה), ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי לחלוק
כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותו הזמן. .
ויחשבו כאלו הם כרכין המוקפין חומה אע"פ שהם
עתה חרבין] - כי בשושן פורים מודגש שגם
הלעז"ז (שושן) הוא ענין של פורים (דקדושה),
היינו לא רק הבירור של ק"ג, אלא גם של
גקה"ט, ולא רק באופן שדוחים הרע, אלא שהרע
עצמו נעשה טוב (ראה לקו"ש חט"ז ע' 413).

ובזה גופא - ניתוסף בשנה מעוברת, שיש בה
פורים קטן ושושן פורים קטן, אשר "זה הקטן
גדול יהי", כמ"ש (עמוס ז, ב. וראה חולין ס, ב)
"מי יקום יעקב כי קטן הוא", שע"י הביטול
(תשובה) בדרגא בי"ת, נעשית העלי' וגדלות
יתירה (ע"ד דלוחות האחרונות - ראה לקו"ש
חכ"ו ע' 250) בפורים ושושן פורים גדול.
[וכמודגש בלשון "יקום" - המורה על אתהפכת
ממעמד ומצב בלתי רצוי].

167 ראה סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

165 (165 ברכות כח, א. וש"ב.

166) ויש לקשר מועדים אלו (פורים קטן
ושושן פורים קטן) עם המבואר לעיל בפרשת
השבוע (כידוע שבכל המועדים של השנה יש
שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן - של"ה
חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א):
בימי הפורים, "קיימו מה שקבלו כבר" במ"ת
(אסתר ט, כו. שבת פח, א) ע"י המס"נ של
היהודים בזמן ההוא (ראה סה"מ מלוקט ח"ו ע'
קל-לא. וש"ג), ע"ד המעלה של לוחות האחרונות
לגבי לוחות הראשונות (והרי יום הכפורים, שהוא
רק כ"פורים, הוא מ"ת של לוחות האחרונות
(משנה תענית כו, ב ובפרש"י. גמרא שם ל, ב).
ובכח זה - מהפכים גם הענינים דלעז"ז (כמו
חטא העגל), "ונהפוך הוא".

ועפ"ז מובן המאחז"ל (מגילה ז, ב) "חייב
איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן
לברוך מרדכי". ולכאורה - היתכן לומר בעניני
קדושה שאא"פ להבחין בין "ארור המן" ו"ברוך
מרדכי"? ויש לומר הביאור בזה (ע"פ המבואר
לעיל בפנים), שכל הכוונה ב"ארור המן" היא אך
ורק כדי להביא עלי' נעלית יותר, למעלה מהעלי'
בקדושה מצ"ע. וענין זה נעשה ע"י השמחה
(לבסומי) בפורים, שמגלים הפנימיות ב"ארור
המן" (מעלתו הכי נעלית), עד שמשום זה אא"פ
להבחין בינו ובין "ברוך מרדכי" (ע"ד המדובר
לעיל שכל הג' ענינים בפרשתנו (גם החטא
והשבירה) תוכנם חד הוא - הענין ד"כי תשא את

לעילוי נשמת

ר' הירש ב"ר אשר הכהן ע"ה העכט

נפטר ביום כ"ף שבט ה'תשע"ד

וזוגתו מרת רייזל בת ר' אהרן ע"ה העכט

נפטרה בש"ק פ' שמיני, כ"ג אדר שני ה'תשע"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת **טשארנא גיטל** בת ר' **יעקב ע"ה סטראל**
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' **שמואל** וזוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו **סטראל**

לעילוי נשמת

ר' גדלי' חנוך ב"ר פינחס ע"ה סניידער
נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת **חנה** בת **רייזל תחיל' סניידער**
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י חתנם ובתם

הו"ח ר' **שמואל** וזוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו **סטראל**

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".
מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
הקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.
דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיבף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

ר' אפרים פישל ב"ר יעקב ע"ה פישבין
נפטר ביום י"ח אדר א' ה'תשע"ז
זוגתו מרת ליבא נסא (ליד'ה) ב"ר אברהם נחמי' ע"ה פישבין
נפטרה ביום י"ז מנחם-אב ה'תשפ"ד
בתם מרת עדי מלכה ציפע ב"ר אפרים פישל ע"ה אפשטיין
נפטרה ביום כ"ט טבת ה'תשפ"ה
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"
להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: (718) 753-6844
הוכן לדפוס ע"י
יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד
כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>